

Alfredas BUMBLAUSKAS, Alfonsas EIDINTAS
Antanas KULAKAUSKAS, Mindaugas TAMOŠAITIS

LIETUVOS ISTORIJA

kiekvienam

100 Atkurtai
Lietuvai

Alfredas BUMBLAUSKAS
Alfonsas EIDINTAS
Antanas KULAKAUSKAS
Mindaugas TAMOŠAITIS

LIETUVOS ISTORIJA

kiekvienam

Alfredas BUMBLAUSKAS
Alfonsas EIDINTAS
Antanas KULAKAUSKAS
Mindaugas TAMOŠAITIS

LIETUVOS ISTORIJA

kiekvienam

Sudarytojas ir dalykinis redaktorius
Alfonsas EIDINTAS

Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras
VILNIUS 2018

K 94(474.5)
Li-237

Dėkojame rėmėjams

Juozapui Budrikiui,

Koncernui „MG Baltic“

*Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma,
viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių
tinklais internete, platinti jo kopijas – parduoti, nuomoti,
teikti panaudai, be autorių sutikimo išleisti ir versti.
Taip pat draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose,
mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, viešai
skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais
tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.*

© Alfredas Bumblauskas, 2018

© Alfonsas Eidintas, 2018

© Antanas Kulakauskas, 2018

© Mindaugas Tamošaitis, 2018

© Albertas Broga, apipavidalinimas, 2018

© Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2018

ISBN 978-5-420-01797-5

Marijampolės Petro Kriaučiūno
viešoji biblioteka (Vytauto g. 20)
Informacijos skyrius Nr. 70
Invent. Nr. 48/3386

Turinys

Santrumpos / 10

Sudarytojo pratarmė / 12

I skyrius

LIETUVA – VIDURIO AR RYTŲ EUROPOS DALIS? / 19

Alfredas Bumblauskas

VAKARIETIŠKAS LIETUVOS ISTORIJOS MATMUO / 19

Lietuva ties Vakarų ir Rytų riba / 20

Ryčiausias Vakarų kultūros kraštas / 24

Kodėl Senoji Lietuva, arba LDK, virto lenkakalbe? / 26

Kodėl kaimynai savinasi Lietuvos istoriją? / 31

Lietuvos vardo kilmė ir sampratos likimas / 33

„Tikroji Lietuva“ ir jos regionai / 38

Pagrindiniai Lietuvos istorijos įvykiai ir lūžiai / 46

Lietuvos istorijos kryžkelės, šlovės, gedulo ir gėdos dienos / 51

Kuo ši istorija skiriasi nuo Maironio ir A. Šapokos istorijų? / 53

Didysis Lietuvos istorijos naratyvas (pasakojimas) ir jo variantai / 55

Mažieji naratyvai, arba alternatyvos / 56

Ką tūkstantmetė Lietuva praneša pasauliui / 61

Ką apie Lietuvą pasakoja naujausioji istorija? / 61

Krikščioniškojo Tūkstantmečio idėja / 62

II skyrius

SENOJI LIETUVA / 64

Alfredas Bumblauskas

SENOVĖS BALTAI IR LIETUVOS VALSTYBĖS ATSIKIRADIMAS / 64

Pagonybė ir Lietuvos atsiradimas 1009 metais / 65

Kodėl istorikai nekalba apie aisčių civilizaciją? Ar jos gyvavimo neliudija seniausia gyvoji kalba? / 70

Lietuvos valstybė valdant Mindaugui ir jo karūnacija 1253 metais / 70

Kur karūnavosi Mindaugas?

Kodėl baltarusių istorikai teigia, kad Naugarduke? / 74

Gedimainių dinastijos iškilimas / 75

PAGONIŲ KARALYSTĖ. LIETUVOS KRIKŠTAS / 79

Algirdo didvalstybė / 81

Lietuva stačiatikiškos Rusijos erdvėse / 83

Lietuvos krikštas – Europos formavimosi pabaiga? / 86

VYTAUTO IMPERIJA / 90

Vytauto laikų permainos / 90

Žalgirio mūšis / 92

Kas būtų buvę, jei būtų pralaimėtas Žalgirio mūšis?

Kaip pavyko atsilaikyti? / 96

Šventasis valdovas / 102

Kodėl Vytautas neįkūrė universiteto ir nevertino Palangos? / 105

LDK KELIJE VAKARŲ LINK / 107

Christianizacija (krikščioninimas) ir šv. Kazimieras. Gotika / 108

Raštija / 111

Renesansas ir Reformacija / 115

III skyrius

LENKIJOS IR LIETUVOS VALSTYBIŲ SĄJUNGA / 118

Alfredas Bumblauskas

ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKA / 118

Liublino unija / 119

LDK Baroko Europoje. Bajoriškoji demokratija / 122

Valstybinė religija ar dešimt konfesijų? / 126

Kuo Vilnius primena Jeruzalę? / 127

Tautos, kalbos, raštijos / 130

Vilniaus universitetas / 136

Kas bendra tarp Vilniaus universiteto, barokinių erdvių

ir žydų sėslumo ribos? / 140

Ryčiausia ir šiauriausia Europoje baroko architektūra / 141

Ar tikrai miegojome XVII–XVIII amžiuje, kaip sakė Maironis? / 142

Gaonas ir „Šiaurės Jeruzalė“ / 143

PIRMOJI DEMOKRATINIŲ BŪDŲ PRIIMTA KONSTITUCIJA

EUROPOJE IR JOS PANAIKINIMAS / 145

Apšvieta ateina į LDK / 145

Gegužės Trečiosios Konstitucija ir Abiejų Tautų Tarpusavio Įžadas / 151

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos sunaikinimas / 154

Už ką aukštinti Gegužės Trečiosios Konstituciją, jei ji sunaikino

Lietuvos valstybingumą? / 158

IV skyrius

LIETUVA RUSIJOS IMPERIJOJE (1795–1915) / 162

Antanas Kulakauskas

BANDYMAI ATKURTI VALSTYBĘ (1795–1864) / 162

Rusų tvarka ir Lietuvos visuomenė amžių sandūroje.

„Napoleono epochos viltys“ / 162

Žlungančių lūkesčių epocha. 1830–1831 m. sukilimas / 169

Nikolajaus I keršto politikos replėse / 174

Baudžiavos galas ir 1863–1864 m. sukilimas / 177

Etninių lietuvių (ir žemaičių) tautinis kultūrinis sąjūdis.

Vyskupo M. Valančiaus fenomenas / 182

RUSINIMO POLITIKA IR NAUJOSIOS LIETUVOS GENEZĖ

(1864–1915) / 189

Rusinimo politika ir Lietuvos visuomenė 1864–1904 metais / 191

„Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt“ / 196

Lietuvos autonomijos klausimas / 200

Po 1905-ųjų – kova dėl Lietuvos ateities / 202

V skyrius

NEPRIKLAUSOMA LIETUVOS RESPUBLIKA

(1918–1940) / 209

Alfonsas Eidintas

KOVA DĖL VALSTYBĖS ATKŪRIMO / 210

Lietuvių planai – nuo autonomijos iki Nepriklausomybės / 210

Kodėl tokia svarbi Lietuvos Taryba ir jos nutarimai? / 224

1918 m. Vasario 16 d. Nepriklausomybės Aktas / 225

Versalio sistemoje / 232

Steigiamasis Seimas ir jo nutarimai / 237

Taika su Sovietų Rusija (1920 m. liepos 12 d. sutartis) / 243

Paskutinis federacijos su Lenkija sumanymas / 247

Kodėl P. Himansui nepavyko sujungti Lietuvos ir Lenkijos? / 249

VALSTYBINĖS TAUTOS TAPSMAS / 254

Lietuva įgyja jūrų uostą – Klaipėdos prisijungimas 1923 metais / 254

Kairiųjų demokratija ir 1926 m. gruodžio 17 d. perversmas / 259

Prezidentas A. Smetona ir Ministras Pirmininkas A. Voldemaras / 266

A. Smetonos ir J. Tūbelio tandemas / 272

Lietuvos piliečiai žydai ir lenkai / 280

Nepriklausomybės karta / 284

TRIJŲ KAIMYNIŲ ULTIMATUMŲ ERA / 292

Lietuva ir Lenkija: santykiai be santykių / 292

Pirmasis Europoje nacių teismas ir Klaipėdos praradimas / 296

Neutralumo politika ir Molotovo–Ribentropo paktas / 303

1940 m. SSRS ultimatas ir sovietinė okupacija / 306

VI skyrius

LIETUVA SOVIETINĖS IR NACISTINĖS
OKUPACIJŲ METAIS

(1940–1990) / 311

Mindaugas Tamošaitis

STALINO IR HITLERIO GNIAUŽTUOSE / 311

Lietuvos sovietizacija / 312

Sovietų represijos ir 1941 m. birželio sukilimas / 316

Lietuvos žydų sunaikinimas – Holokaustas / 320

Nacių savivalda – lietuvių savismauga / 325

ATGAL Į SSRS / 329

Nacistinę okupaciją keičia sovietinė / 329

Karas po karo: lietuvių partizanai / 333

Poststalinizmas, LKP lietuviėjimas / 339

Ekonomikos susovietinimas / 340

Kultūra kompartijos tarnystėje / 345

Švietimas ir rusifikacijos bandymai / 348

Lietuvos diplomatinė tarnyba ir išeivija / 350

Nesitaikstanti visuomenė / 356

VII skyrius

DAINUOJANTI REVOLIUCIJA

(1988–2004) / 363

Mindaugas Tamošaitis

SU SĄJŪDŽIU UŽ LIETUVĄ / 363

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis 1988–1990 metais / 363

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas / 368

Belaukiant tarptautinio Lietuvos pripažinimo / 373

Vejantis Vakarų Europą / 379

Santykiai su kaimynais ir transatlantinė integracija / 386

VIII skyrius

VALSTYBĖS RAIDA 2004–2018 METAIS / 395

Alfonsas Eidintas

PASIEKIMAI IR IŠŠŪKIAI / 395

Užsienio politikos pokyčiai po 2004 metų / 396

Valstybės ir energetinis saugumas / 403

Narystės ES ir NATO nauda / 406

Seni ir nauji rūpesčiai, įskaitant emigraciją / 411

Pabaiga / 420

Literatūra tolesniam skaitymui / 424

Iliustracijų šaltiniai / 427

Asmenų rodyklė / 429

Santrumpos

- ALT – Amerikos lietuvių taryba
AT-AS – Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas
ATR – Abiejų Tautų Respublika
DULR – Draugija užsienio lietuviams remti
Endekai (lenkiškai *Narodowa demokracja* (ND) – Tautinė demokratija)
– tautiniai liaudies demokratai, kurių lyderis visose lenkų žemėse Romanas Dmowski (Roman Dmowski; 1864–1939) vadovavosi lenkų organinio (romantinio) nacionalizmo doktrina. Lietuviams jo įsivaizduojamoje Lenkijos valstybėje numatytas etninės, kultūrinės ir polonizuojamos mažumos statusas.
EEB – Europos ekonominė bendrija
ES – Europos Sąjunga
ET – Europos Taryba
GULAG (iš rusų kalbos *Glavnoje upravlenije ispravitelno-trudovyh lagerej*)
– Vyriausioji pataisos darbų lagerių valdyba
KGB (iš rusų kalbos *Kabinet gosudarstvennoj bezopasnosti*)
– SSRS valstybės saugumo komitetas
JAV LB – Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių bendruomenė
JTO – Jungtinių Tautų Organizacija
LAF – Lietuvių aktyvistų frontas
LCVA – Lietuvos centrinis valstybės archyvas
LDDP – Lietuvos demokratinė darbo partija
LDF – Lietuvos darbo federacija
LDK – Lietuvos Didžioji Kunigaikštija
Ldk – Lietuvos didysis kunigaikštis
LDT – Lietuvos diplomatinė tarnyba
LF – Lietuvių frontas
LGGRCTC – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras
LKDP – Lietuvių krikščionių demokratų partija (1917–1940)
LKP – Lietuvos komunistų partija
LLA – Lietuvos laisvės armija

- LLKS – Lietuvos laisvės kovų sąjūdis
- LLL – Lietuvos laisvės lyga
- LLRA – Lietuvos lenkų rinkimų akcija
- LLV – Lenkijos ir Lietuvos Valstybė
- LPS – Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis
- LSDP – Lietuvos socialdemokratų partija
- LSSR – Lietuvos Sovietų Socialistinė Respublika
- LTS – Lietuvių tautininkų sąjunga
- LŪS – Lietuvos ūkininkų sąjunga
- LŪT – Liaudies ūkio tarybos
- LV – Lietuvos laikinoji vyriausybė (1941 metais)
- LVLS – Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga
- LVS – Lietuvių vienybės sąjūdis
- LVT – Lietuvos Valstybės Taryba
- MGB (iš rusų kalbos *Ministerstvo gosudarstvennoj bezopasnosti*)
- SSRS valstybės saugumo ministerija
- MVD (iš rusų kalbos *Ministerstvo vnutrennich del*)
- SSRS vidaus reikalų ministerija
- NATO (angliškai *North Atlantic Treaty Organization*)
- Šiaurės Atlanto sutarties organizacija
- NKGB (iš rusų kalbos *Narodnyj komissariat gosudarstvennoj bezopasnosti*)
- SSRS valstybės saugumo liaudies komisariatas
- NKVD (iš rusų kalbos *Narodnyj komissariat vnutrennich del*)
- SSRS vidaus reikalų liaudies komisariatas
- PLB – Pasaulio lietuvių bendruomenė
- S. A. P. – Stanislovas Augustas Poniatovskis
- SDT – Suskystintų dujų terminalas
- SSKP – Sovietų Sąjungos komunistų partija
- SSRS – Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjunga
- TS-LK – Tėvynės sąjunga-Lietuvos konservatoriai
- URM – Užsienio reikalų ministerija
- VLIK – Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas
- VMLGK – Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas

Asmenų rodyklė

A

Abišala Aleksandras 413
 Adalbertas (tikr. Vojtech,
 Vaitiekus) 62
 Adamkus Valdas 380, 390, 391,
 396, 397, 399
 Akelaitis Mikalojus 12
 Albrechtas Brandenburgietis,
 Prūsijos kunigaikštis 115
 Aleksandras I, caras 165, 166, 168,
 169, 171, 172, 178
 Aleksandras II, caras 177, 178
 Aleksandras III, caras 191
 Aleksandras, didysis kunigaikštis 38,
 42, 85, 115
 Aleksandravičius Algimantas 427
 Aleksandravičius Egidijus 424
 Algirdaičiai, dinastija 38
 Algirdas, didysis kunigaikštis 6, 29,
 40, 56, 67–69, 76, 78–85, 128, 291,
 365, 366
 Ambrazevičius Juozas 319, 320
 Aminovas Tomas 404
 Andriolli Michael Elviro 77, 180
 Andriušis Pulgis 325
 Anušauskas Arvydas 425
 Asadauskaitė-Zadneprovskienė
 Laura 411
 Asanavičiūtė Loreta 374
 Askenazy Szymon 248, 249
 Augustinas Vytautas 271
 Ažubalis Audronius 405, 415

B

Bačkis Audrys Juozas 389
 Bačkis Stasys Antanas 351
 Baden Max von 230
 Bayern Leopold von, princas 224
 Bayot Adolphe 138
 Bairašauskaitė Tamara 424
 Balčikonis Juozas 214
 Balčytis Zigmantas 414
 Baliukevičius-Dzūkas Lionginas 334
 Baliukonis Valteris 391
 Balkelis Tomas 424
 Baltėnas Arūnas 109, 123
 Baltrušaitis Jurgis 346
 Balutis Bronius Kazys 243
 Banaitis Saliamonas 225
 Baptista Ivanas 129, 141
 Baranauskas Antanas 56, 188, 189,
 208, 211
 Baranauskas Marius 344
 Barauskas Aleksandras 308
 Barkas, legendinis kunigaikštis 68
 Basanavičius Jonas 33, 34, 44, 48–50,
 53, 55, 56, 159, 196, 197, 202, 205,
 206, 209, 211, 214, 219, 225, 226
 Batoras Steponas, didysis kunigaikštis
 121, 136, 137, 307
 Batūra Romas 427
 Beck Józef 283, 294
 Belyj Aleksandr 32
 ben Šlomo Zalmanas Eljahu
 (Vilniaus Gaonas) 143
 Bendikaitė Eglė 424

- Beniuševičiūtė-Žymantienė Julija
(Žemaitė) 198, 205
- Bennet J. 132
- Benoist Philippe 138, 175
- Béranger Jean 23
- Berija Lavrentij 312, 321, 338
- Bermond-Avalov Pavel 234
- Bethmann Hollweg Theobald von 216
- Bieliūnienė Aldona 427
- Bielskus Pijus 243
- Birman Georg 309
- Birutė, kunigaikštienė 68, 80, 106
- Biržiška Mykolas 219, 225, 226
- Bistras Leonas 301
- Bizauskas Kazys 225, 303
- Blažytė-Baužienė Danutė 424
- Bociański Ludwik 283
- Boeselager Elke Freifrau von 229
- Bogušas Ksaveras Pranciškus
(lenkiškai Bohusz Ksawery
Franciszek) 183
- Bojanus Ludwig Heinrich 170
- Bona Sforza, karalienė 39, 43, 115
- Bonin Georg von 227, 228
- Bonner Jelena 376
- Borisov Jurij 390
- Botyrius Jonas 345
- Brandišauskas Valentinas 425
- Brązaitis, žr. Ambrazevičius Juozas
- Brazauskas Algirdas Mykolas 366,
380, 389, 390, 392, 393, 414
- Bretkūnas Jonas 45
- Brežnev Leonid 339
- Broga Albertas 18
- Brzeziński Zbigniew 60
- Brzostowski Paweł Ksawery
(lietuviškai Bžostovskis Povilas
Ksaveras) 123, 150
- Bubnys Arūnas 425
- Buchowski Krzysztof 424
- Budrikis Juozapas 4
- Budrys Jonas 256
- Budzeikaitė Ieva 409
- Būga Kazimieras 286
- Bulhakas Janas (lenkiškai Bulhak
Jan) 234
- Bumblauskas Alfredas 4–6, 13, 14, 19,
25, 64, 118, 424, 427, 428
- Bumblauskas Mangirdas 18, 68
- Bush George Walker 391
- Butigeidis, didysis kunigaikštis 75, 85
- Butkevičius Algirdas 415
- Butkevičius Audrius 413
- Butrimas Adomas 427
- Butvydas (Pukuveras), didysis
kunigaikštis 75, 85
- C
- Camblak Grigorij 22, 91, 103, 128
- Cezaris Julijus 96
- Chagall Marc 33
- Chlodvigas I, frankų karalius 63
- Chmelnyckis Bohdanas 141
- Chodakauskaitė Jadvyga 227
- Chodkevičiai, didikai 31, 38, 39, 92,
114, 129, 136
- Chodkevičius Jonas Jeronimas 119, 120
- Chodkevičius Jonas Karolis 30,
120, 148
- Chreptavičius Jokimas Liutauras 154
- Chruščiov Nikita 339, 356
- Ciapinski Vasil 112
- Cidzikas Petras 359
- Clemenceau Georges Benjamin 235
- Cvirka Petras 307
- Czarkowski T. 201
- Czartoryski Adam Jerzy 166, 172
- Č
- Čarneckis Voldemaras 301
- Čartoriskiai, didikai 83, 92
- Čekuolis Algimantas 373
- Čerkas Boris 428
- Černius Jonas 299, 303, 304
- Čičerin Georgij 293
- Čiurlionis Mikalojus Konstantinas
48, 63, 206, 207

- D
 Dačkus Robertas 410
 Dagilis Mantas 422
 Dambrauskas-Jakštas Aleksandras 201
 Damehl Jan 168
 Darius Steponas 243, 257, 287, 288, 347
 Daugirdaitė-Sruogienė Vanda 15
 Daukantas Simonas 12, 28, 41, 107,
 159, 184–186, 189, 211
 Daukantas Teodoras 301, 302
 Daukša Mikalojus 29, 30, 41, 49,
 59, 130
 Daumantas, kunigaikštis 74
 Dausprungas, vyresnysis
 kunigaikštis 71
 Degutienė Irena 414
 Dekanozov Vladimir 312, 313
 Demandt Alexander 13, 51, 52
 Deroy Isidore 150
 Didžiulienė-Žmona Liudvika 205
 Dieckmann Christoph 425
 Dirmantas Stasys 302
 Dmowski Roman 10, 54, 205, 233
 Dogelis Povilas 214
 Donelaitis Kristijonas 45, 183
 Dovydaitis Pranas 225, 300, 316
 Dubeneckis Vladimiras 271
 Dwight Benjamin Woodbridge 209
 Dzierżyński Feliks 61
- E
 Eichwald Edward Karol 170
 Eidintas Alfonsas 4, 7, 9, 15, 18, 209,
 395, 424, 427, 428
 Elena, šventoji 151
 Erzberger Matthias 230
- F
 Fabre François-Xavier 167
 Ferdinand Franz 210
 Fiodorov Ivan 114
 Fleury Filibert 207
 Frank Joseph 170
 Fridmanas Naftalis 238
 Frydrichas II, Prūsijos karalius 96
- G
 Gabrys-Paršaitis Juozas 211, 223
 Gaigalaitis Vilius 211
 Gajauskas Balys 359
 Galinis D. 98
 Galkus Juozas 427
 Galvanauskas Ernestas 232, 243,
 248, 250, 252, 255, 256, 258,
 300, 301, 313
 Gasiūnas Vladas 427, 428
 Gaškaitė Nijolė 425
 Gediminaičiai, dinastija 5, 38, 48,
 75–78, 83, 85, 87, 90, 92, 136, 366
 Gediminas, didysis kunigaikštis 26,
 34, 39, 46, 48, 68, 69, 75–81, 84, 85,
 90, 180, 270, 368
 Gedvilas Mečislovas 313
 Gelgaudas Antanas 173
 Gentvilas Eugenijus 414
 Genzelis Bronius 340
 Giedraitis Balys 302
 Giedroyc Jerzy Władysław 54, 60
 Gylys Povilas 413, 414
 Gimbutienė Marija 35
 Gira Liudas 307
 Girdvainis Stasys 351
 Girėnas (tikr. Girskis) Stasys 287,
 288, 347
 Glaubitz Johann Christoph 25, 118,
 127, 129, 141, 142
 Goethe Johann Wolfgang 45
 Gorbačiov Michail 363, 364, 369,
 370, 373, 376, 377
 Goštautai, didikai 39, 129, 136
 Goštautas Albertas 125
 Greimas Algirdas Julius 57
 Grybauskaitė Dalia 396, 398, 400,
 401, 403, 405, 410, 419
 Grigalius XIII, popiežius 136, 137

- Grinius Kazys 50, 260, 263, 264, 300, 425
- Griškevičius Petras 363
- Grottger Artur 67
- Grunau Simonas 65
- Grunskis Eugenijus 426
- Guagnini Alessandro 80
- Gucevičius Laurynas 151
- Gudavičius Edvardas 20, 27, 30, 34, 54, 57, 58, 61, 97, 101, 106, 128, 424, 428
- Gudynas Pranas 428
- Gulevičius Vladimiras 366, 369
- Gustaitis Antanas 288, 289
- H
- Habsburgai, dinastija 108
- Halecki Oskar 22, 39, 129
- Hamann Joachim 323
- Heymann S. 171
- Herder Johann Gotfried 183
- Hertling Georg von 227
- Hess Rudolf 296
- Hymans Paul 7, 60, 248–250, 252
- Himmler Heinrich 322
- Hindenburg Paul von 216
- Hitler Adolf 8, 276, 297–299, 311, 323, 398
- Horacijus (lotyniškai Quintus Horatius Flaccus), poetas 138
- Huntington Samuel Phillips 140
- Husovianas Mikalojus 114
- I, Y
- Yčas Martynas 211, 212, 214
- Ivanas IV Rūstusis, caras 174
- Ivaškevičius Antanas 257
- Ivinskis Zenonas 57
- J
- Jablonskis Jonas 44, 70, 205
- Jadvyga, Lenkijos karalienė 75, 86, 119
- Jakniūnaitė Dvilė 425
- Jakovlev Aleksandr 365
- Jankauskas Kęstutis 369
- Jankus Martynas 255, 257, 258
- Janukovyč Viktor 409
- Janulaitis Augustinas 300
- Jaroslavas Išmintingasis, Kijevo didysis kunigaikštis 69
- Jasinskis Jokūbas 145, 156–158
- Jasiūnas Vytautas 428
- Jaunutis, didysis kunigaikštis 85
- Jekaterina II, imperatorė 20, 47, 49, 55, 59, 60, 154–156, 158, 163
- Jelcin Boris 387, 388
- Joffe Adolf 244
- Jogaila, Lenkijos karalius 21, 41, 48, 51, 55, 59, 78, 79, 85–90, 92, 93, 97, 102, 103, 105, 106, 119
- Jogailaičiai, dinastija 78, 105, 107, 108
- Jokubaitis Alvydas 18
- Jomantas Vilius 253
- Jonas Paulius II (tikr. Karol Józef Wojtyła), popiežius 54, 357, 389, 419
- Jonas XXII, popiežius 76
- Jučas Mečislovas 427
- Juknevičienė Rasa 415
- Juknevičius J. 378
- Julijona, kunigaikštienė 105
- Jungingen Ulrich von 95
- Juozaitis Arvydas 363, 365
- Jurašaitis Aleksandras 205
- Jurašaitytė Aleksandra 225
- Jurgutis Vladas 300, 301
- K
- Kacenbergas Judelis 342
- Kairys Steponas 221, 225, 226
- Kalanta Romas 361, 362
- Kalinauskas Konstantinas 49, 179, 181, 182
- Kalinin Michail 308
- Kalmantas Mykolas 258

- Kaminskas J., *žr.* Kairys Steponas
 Karaciejus Mindaugas 18
 Karamzin Nikolaj 169
 Kareckas Rimantas 18
 Karijotaitis Teodoras, Podolės
 kunigaikštis 90
 Karoblis Raimundas 415
 Karolis Didysis, frankų imperatorius
 63, 73
 Karolis XII, Švedijos karalius 146
 Karvelis Deimantas 427
 Kasparavičius Algimantas 424
 Katkus, *žr.* Chodkevičius Jonas
 Karolis
 Kaubrys Saulius 425
 Kauneckas Jonas 357
 Kaušpėdas Algirdas 365
 Kavolis Vytautas 57
 Kazimieras, didysis kunigaikštis
 85, 108
 Kazimieras, šventasis 6, 108, 151
 Kemežys Vincas 427
 Kęstutis, didysis kunigaikštis 38, 67,
 68, 78, 80, 85, 270, 291
 Kiaupa Zigmantas 15
 Kiełiński K. W. 91
 Kymantas Jonas 214
 Kirkienė Genutė 129
 Kirkilas Gediminas 396, 414, 415
 Kirkor Adam Honory 189
 Kiškos, didikai 39
 Kitkauskas Napaleonas 98
 Kleinas Danielius 45
 Klemensas IV, popiežius 74
 Klimas Petras 32, 219, 225, 227, 232,
 244, 255, 267, 300, 351
 Knakfusas Martynas (lenkiškai
 Knackfus, Knackfuss Marcin) 150
 Koch Erich 296
 Kojalavičius-Vijūkas Albertas 26,
 29, 137
 Kolčiak Aleksandr 234
 Kolłataj Hugo 153, 155, 159
 Konarskis Simonas 175
 Kornilov Ivan 191
 Korsakas Tadas 153, 157
 Kosakovskis Juozapas Kazimieras 156
 Kosakovskis Simonas 156
 Kosciuska Tadas 49, 60, 145, 151,
 156, 158
 Kossak Juliusz 71
 Kraszewski Józef Ignacy 12, 198
 Krėvė-Mickevičius Vincas 281, 313,
 316, 321, 346
 Kriaučiūnas Petras 205
 Kristijonas, kunigas 73
 Krupavičius Mykolas 272
 Kubiliūnas Petras 276, 326
 Kubilius Andrius 398, 407, 414, 415
 Kūchler Georg von 298
 Kūchmeister von Sternberg Michael
 102, 103
 Kudirka Vincas 44, 49, 197, 198, 211,
 346, 366
 Kukta Juozapas 214
 Kulakauskas Antanas 4, 7, 14,
 162, 424
 Kulvietis Abraomas 115, 116, 130
 Kunas, legendinis kunigaikštis 68
 Kuzmickas Bronislovas 371
 Kverfurtietis Brunonas, šventasis 48,
 62, 69
 Kwaśniewski Aleksander 399
 L
 Lafosse Adolphe 187
 Lambsdorf Georg Franz
 Wilhelm von 255
 Landsbergis Vytautas 366, 370, 371,
 373–375, 380, 381, 383, 388
 Landsbergis-Žemkalnis Vytautas
 285, 286
 Lankas Romualdas 359
 Latham Robert Gordon 64

- Laukys Juozas, žr. Daukantas Simonas
 Laurinavičius Česlovas 426
 Lazutka Stanislovas 428
 Lėbartas Jurgis 257
 Lekšas Kristupas 255
 Lelewel Joachim 170, 172
 Lenin (tikr. Uljanov) Vladimir 55, 60, 61, 230, 346–348, 378
 Leonas Petras 214
 Liatukas Pranas 300
 Lichtenstein Kuno von 93
 Lietuvis Mykolas 28, 111, 114, 115
 Lileikis Paulius 371
 Linkevičius Linas 391, 400, 413–415
 Litvinov Maksim 293
 Liudendorff Erich 216
 Liudvikas XVI, Prancūzijos karalius 156
 Lizdeika, legendinis žynys 69
 Ločeris Petras 277
 Lopata Raimundas 18, 425, 428
 Lozoraitis Stasys 290, 293–295, 302, 351, 352, 354
 Lubys Bronislovas 413
 Lubys P., kunigas 327
 Lukašenka Aliaksandr 389, 401
 Lukša-Daumantas Juozas 334
 Luther Martin 115
- M**
 Mackevičius Antanas 49, 181, 182
 Mackevičius Jonas 104
 Mačiulis Dangiras 425
 Mačiulis Gintaras 408
 Mačiulis-Maironis Jonas 6, 12, 33, 34, 48, 53, 55, 56, 142, 198, 281, 346
 Madou Jean-Baptiste 167
 Maironis, žr. Mačiulis-Maironis Jonas
 Makauskas Bronius 15
 Makedonietis Aleksandras 96
 Makowski Tomasz 42
 Malinauskas Donatas 211, 225
 Marcinkevičius Aleksandras 257
 Marcinkevičius Justinas 364
 Marošek Józef 128
 Martynas iš Radomo, kanauninkas 24
 Marx Karl 348
 Marzaliuk Ihar 428
 Masalskis Ignotas Jokūbas 146, 151, 156
 Masevičius E. 376
 Masiliūnas Jonas 52
 Matejko Jan 94
 Matulaitis Jurgis, palaimintasis 128, 419
 Matulevičius Algirdas 36
 Matulionis Teofilius, palaimintasis 419
 Matulytė Margarita 428
 Mazepa Ivan 129, 141
 Mažylis Liudas 228
 Mažvydas Martynas 24, 49, 59, 106, 113, 116, 130
 Medišauskienė Zita 424
 Meillet Antoine 64
 Meilūnas Egidijus 391
 Meilutytė Rūta 411
 Meinertas L. 341
 Merkys Antanas 299, 300, 302, 303, 307–309, 312, 316
 Merkys Vytautas 424
 Merkulov Vsevolod 312, 321
 Meška I, Lenkijos kunigaikštis 62
 Mickevičius Adomas (Mickiewicz Adam) 32, 33, 36, 45, 47, 54, 58, 59, 171, 172, 198, 340, 360
 Mičiūnas Romualdas 318, 322
 Miknys Rimantas 424
 Mykolaitis-Putinas Vincas 346
 Mikulskis Povilas 265
 Milašius Oskaras (tikr. Oscar Vladislav de Lubicz-Milosz) 232
 Miłosz Czesław 36, 54, 57, 58
 Mindaugas II, žr. Urach Wilhelm von

- Mindaugas, Lietuvos karalius 5, 21,
 32, 34, 35, 41, 46, 48, 51, 65, 69–76,
 79–81, 226, 291, 420, 423
 Mironas Vladas 225, 278, 295, 299,
 302, 303
 Mitkin Nikolaj 363
 Mitterrand François 381
 Moczulski Leszek 140
 Mohila Petras 129, 141
 Molotov Viačeslav 8, 31, 50, 52, 303,
 305–308, 359, 360, 365, 367, 398
 Montesquieu Charles Luis de 151
 Morkus Pranas 358
 Morta, Lietuvos karalienė 72, 75
 Motieka Kazimieras 371
 Muravjov Michail 55, 60, 174, 180,
 191, 192, 356
 Musteikis Kazys 298, 303, 309
 N
 Napoleonas, Prancūzijos imperatorius
 7, 44, 49, 158, 162, 166–170, 177
 Narbutas Liudvikas 180
 Narbutas Teodoras 176
 Narutavičius Stanislovas 215, 225, 226
 Narutowicz Gabriel 215
 Nasvytis Algimantas 365
 Natkevičius Ladas 238
 Netimeras, genties vadas 48, 62, 69
 Nikolajevičius Konstantinas 172
 Nikolajus I, caras 172, 174, 177
 Nikolajus I, caras 7
 Nikolajus II, caras 201
 Nilson Johannes Esaias 157
 Norblin Jan Piotr 152
 Norkus Zenonas 58, 276, 426
 Norus-Naruševičius Tomas 232,
 243, 244
 O
 Ochmański Jerzy 40, 128
 Odry Dominique Joseph 255
 Oginskis Mykolas Kleopas 166, 167
 Olafas I, Norvegijos karalius 62
 Olafas III, Švedijos karalius 62
 Olekas Juozas 415
 Olszewski Henryk 428
 Olšauskas Konstantinas 214
 Orlov Jurij 358
 Ostrogiškis Konstantinas 110, 134
 Otonas III, Šv. Romos imperatorius 63
 Ozolas Romualdas 365
 P
 Pajaujis-Javis Juozas 264, 265
 Paksas Rolandas 390, 414
 Pakštas Kazys 60
 Palach Jan 361
 Paleckis Justas 313, 315
 Palemonas, legendinis kunigaikštis
 29, 68, 136
 Papečkys Juozas 302
 Paplauskas Juozas 292
 Paulauskas Artūras 390
 Paulauskas Rytis 405
 Peikštenis Eugenijus 18, 428
 Péliissier Jean 211
 Penkovski Antony 80
 Petisnė Gabriel Jean 258
 Petkevičius Vytautas 363, 364
 Petkus Viktoras 359
 Petras I, caras 24, 146
 Petrauskas V. 98
 Petrovas A. 367
 Petrovas, žr. Merkulov Vsevolod
 Petrulis Alfonsas 225
 Petrulis Vytautas 301
 Piccolomini Enea Silvio 105
 Pieracki Bronisław 294
 Pijus XII, popiežius 335
 Pilsudski Józef 40, 54, 205, 206, 215,
 233, 235, 247, 248, 256, 258, 260,
 267, 292
 Pyplis-Mažytis Kazimieras 334
 Plater(-ytė) Emilija 173

- Plechavičius Povilas 263, 328
 Plečkaitis Jeronimas 265, 292
 Polovinskas, žr. Budrys Jonas
 Poniatovskis Stanislovas Augustas 11, 49, 145, 146, 154–156, 158, 160, 161
 Poniatowski Józef 155
 Posner Vladimir 373
 Poška Dionizas 183
 Potockis Ignotas 155, 159
 Povilaitis Augustinas 307, 308
 Pozdniakov Nikolaj 312
 Prapuolenis Leonas 318
 Pronckus Juozas 257
 Protasevičius Valerijonas 136
 Prunskienė Kazimira Danutė 374, 413
 Prunskis Juozas 291
 Ptolemajas Klaudijas 68
 Purickis Juozas 300
 Putin Vladimir 388, 397, 398
- R
- Rabikauskas Paulius 57
 Radvila Mikalojus, Juodasis 26, 113, 114, 116, 117
 Radvila Mikalojus, Rudasis 117
 Radvila Našlaitėlis Mikalojus Kristupas 43, 114
 Radvilos, didikai 32, 33, 38, 39, 59, 92, 114, 129, 130, 136
 Radžvilas Vytautas 18, 365
 Ragaišis Romualdas Juozas 359
 Ramanauskas-Vanagas Adolfas 337, 338
 Ranke Leopold von 51
 Rapolionis Stanislovas 116
 Raštikis Stasys 279, 290, 294, 295, 298, 302–304, 308
 Reimeris Giedrius 365
 Reinys Mečislovas 301
 Reisonas Karolis 287
 Reissmann Herbert 275
 Reivyti Vytautas 323
- Rėza Martynas Liudvikas (vokiškai Martin Ludwig Rhesa) 45, 183
 Ribbentrop Joachim von 8, 31, 50, 298, 303, 304, 359, 360, 365, 367, 398
 Rydz-Śmigły Edward 303
 Righi Thommaso 123
 Rimša Edmundas 428
 Rimša Petras 193
 Riurikaičiai, dinastija 84
 Robertson George 391
 Roger-Viollet Hélène 267
 Romeris (Römeris) Mykolas Juozapas 177
 Römeris Mykolas 33, 56, 58, 222, 254, 272
 Roosevelt Franklin Delano 329, 350
 Rozenbaumas Simonas 232, 244, 280
 Rubens Peter Paul 122
 Rudamina Andrius 140
 Ruigys Pilypas (vokiškai Ruhig Philipp) 45
- S
- Sabaliauskas Algirdas 370
 Sacharov Andrej 360, 376
 Sadūnaitė Nijolė 359
 Sakalas Aloyzas 371
 Saksai, dinastija 119, 146
 Samsonowicz Henryk 102
 Sanguškos, didikai 83, 92
 Sapiega Kazimieras Nestoras 60, 153, 155
 Sapiega Leonas 125
 Sapiegos, didikai 33, 39, 129, 136
 Sarbievijus Motiejus Kazimieras 24, 138
 Saudargas Algirdas 413, 414
 Sauerwein Georg Julius Justus 199
 Savojietis Eugenijus (orig. Eugen von Savoyen) 96

- Schrenck Jacob 116
 Schuberg Nijolė 418
 Semenavičius Kazimieras 24, 26, 118, 139
 Senn Alfred Erich 426
 Siamaško Daminik 232, 244
 Sierakauskas Zigmantas 49, 179–181
 Simonaitis Erdmonas 255, 257
 Simpson James Young 235
 Sirutavičius Vladas 426
 Sirvydas Konstantinas 59, 130, 137
 Skirgaila, sritinis kunigaikštis 90
 Skorina Pranciškus 24, 59, 107, 113
 Skrupskelis Ignas 291
 Skučas Kazys 307, 308
 Skuminai, didikai 129
 Skvernelis Saulius 415, 419
 Slavočinskis Saliamonas 130
 Sleževičius Mykolas 60, 231, 246, 260, 263, 278, 293, 300, 302, 311
 Sližys Balys 301
 Słowacki Juliusz 47
 Sluckiai, didikai 83
 Smakauskas Vincentas 137
 Smetona Antanas 7, 13, 50, 52, 54, 56, 58, 59, 204, 212, 214–216, 219, 221, 227, 230, 231, 233, 234, 236, 238, 239, 255, 256, 262–269, 271–274, 276, 278, 279, 281–284, 286, 287, 290, 291, 294, 295, 297, 298, 307–314, 351, 424, 425
 Smigleckis Martynas 138
 Smilgevičius Jonas 225
 Smuglevičius Pranciškus 144, 147
 Snayrs Pieter 148
 Śniadecki Jan 170
 Śniadecki Jędrzej 170
 Snyder Timothy 424
 Sniečkus Antanas 313, 316, 330
 Soltanas Stanislovas 155, 159
 Songaila Ringaudas 363, 366
 Speras, legendinis kunigaikštis 68
 Spudytė Elvyra 428
 Sruoga Balys 346
 Stalin Josif 8, 31, 52, 55, 60, 61, 304–306, 311, 315, 321, 329, 330, 333, 339, 345, 346, 348, 356, 398, 399
 Stanevičius Simonas Tadas 184, 188, 189
 Stanislovas, šventasis, vyskupas 88, 108, 151
 Stankevičienė Irena 18
 Stankevičius Česlovas Vytautas 371, 414
 Stankevičius Juozas 219
 Stankevičius Laurynas Mindaugas 414
 Starkus Zigmantas 301
 Staugaitis Jonas 238
 Staugaitis Justinas 225, 230, 238
 Steponas I Šventasis, Vengrijos karalius 62, 103
 Stirland Andreas von 72, 73
 Strėkys Jurgis 255
 Strijkovskis Motiejus 124
 Stroynowski Hieronim 170
 Stulginskis Aleksandras 225, 238, 263, 272, 292, 316, 424
 Sugihara Chiune 307
 Suvorov Aleksandr 96, 157
 Sužiedėlis Saulius 425
 Svarinskas Alfonsas 357, 358
 Š
 Šapoka Adolfas 5, 16, 53, 56, 57, 428
 Šapoka Mindaugas 428
 Šaulinskis Vilius 257
 Šaulys Jurgis 219, 221, 225–228
 Šaulys Kazimieras Steponas 225, 227
 Šernas Jokūbas 214, 225, 255
 Šernas Tomas 378
 Šilingas Stasys 211, 214, 230, 255

- Šimėnas Albertas 413
 Šimkūnas Darius 18
 Šimkus Jonas 300
 Škirpa Kazys 317–319, 351
 Šleževičius Adolfas 413
 Šliūpas Jonas 243, 290
 Šniukšta Petras 302
 Štomas Aleksandras 358
 Šulcas Jonas (vokiškai Schultz Johann) 45
 Švitrigaila, didysis kunigaikštis 85, 97
- T**
 Tacitas Publijus Kornelijus 69, 70
 Taylor Isaac 118
 Tamkevičius Sigitas 357, 358
 Tamošaitis Mindaugas 4, 8, 15, 311, 363, 424–426
 Terleckas Antanas 359
 Terleckas Vladas 428
 Tiškevičiai, didikai 129, 136
 Tyzenhauzas Antanas 123, 147, 150
 Toliušis Zigmas 264
 Trakiškis Izaokas ben Abraomas 127
 Treniota, didysis kunigaikštis 74
 Trump Donald 422
 Trumpa Vincas 424
 Truska Liudas 424, 425
 Tūbelis Juozas 7, 268, 272–274, 276, 278, 294, 295, 302, 310
 Tumas Juozas, žr. Tumas-Vaižgantas Juozas
 Tumas-Vaižgantas Juozas 209, 272
 Tumėnas Antanas 301
 Turauskas Eduardas 351
- U**
 Ubartas Romas 385
 Umbrasienė Virginija 416
 Urach Wilhelm Karl von 230
 Urbonas Stasys 427
 Urbšys Juozas 303, 305, 307, 308, 316
- V**
 Vagnorius Gediminas 413, 414
 Vaičekauskas A. 98
 Vailokaitis Jonas 225
 Vaišelga, didysis kunigaikštis 21, 74, 75
 Vaišvilaitė Irena 128
 Vaitiekūnas Petras 415
 Vaitkevičius Gediminas 128
 Vaitkus Feliksas 287
 Vaižgantas, žr. Tumas-Vaižgantas Juozas
 Valančius Motiejus 7, 28, 41, 43, 182, 185–189, 193, 194, 196, 424
 Valavičiai, didikai 136
 Valionis Antanas 393, 414
 Valiūnas Silvestras Teofilis 183
 Vanagaitis Jonas 257
 Variakojis Jonas 302
 Varnas Adomas 73
 Vasilijus II Tamsusis, Maskvos didysis kunigaikštis 104
 Vaskela Gediminas 298, 425
 Vazos, dinastija 119, 146
 Vėlavičius Vincentas 357
 Velykis Mykolas 300
 Venclova Tomas 358
 Veverskis Kazys 327
 Vydūnas (tikr. Vilhelmas Storostas) 45
 Vygodskis Jokūbas 280
 Vilčinskis Jonas Kazimieras 138, 150, 168, 175, 187, 428
 Vileišienė Emilija 214
 Vileišis Antanas 214
 Vileišis Jonas 225, 226
 Vileišis Petras 201
 Vilhelmas II (Wilhelm II), Vokietijos kaizeris 227
 Virbickas L., kapitonas 261
 Viskantas (Viscont) Antanas 56
 Višnioveckiai, didikai 83, 92

- Vištelis-Višteliauskas Andrius 209
- Vytautas Didysis, *žr.* Vytautas, didysis kunigaikštis
- Vytautas, didysis kunigaikštis 6, 14, 22, 28, 32–34, 38–41, 49, 51, 55–57, 59, 69, 78, 80, 82, 85, 88, 90–94, 96, 97, 102–106, 110, 112, 114, 119, 127, 128, 152, 254, 269, 270–272, 285, 287, 290, 291, 335, 349, 363, 366, 374, 420
- Vytenis, didysis kunigaikštis 75, 76, 81, 85, 128
- Vitkauskas Vincas 308, 313
- Viurtembergietis Liudvikas 158
- Vladimiras, Kijevo didysis kunigaikštis 62
- Voldemaras Augustinas 60, 230–232, 235, 239, 248, 263, 264, 266–268, 272, 273, 276, 300, 302
- Volteras (Voltaire, tikr. François-Marie Arouet) 20
- W
- Waldheim Kurt 360
- Welles Sumner Benjamin 350
- Wilson Thomas Woodrow 222, 223, 254
- Wojniakowski Kazimierz 152
- Wolonczewski, *žr.* Valančius Motiejus
- Wörner Manfred 390
- Z
- Zaleski August 267
- Zan Tomasz 171
- Zaunius Dovas 267, 293, 302
- Zdebskis Juozas 357, 358
- Żeligowski Lucjan 40, 247
- Zenkevičius Jonas 184
- Zigmantas I, Šv. Romos imperatorius 41, 104
- Zikaras Juozas 195
- Zwartendijk Jan 307
- Ž
- Žadeikis Povilas 290
- Žalys Vytautas 18, 271, 425
- Žemaitė, *žr.* Beniuševičiūtė-Žymantienė Julija
- Žemaitis-Vytautas Jonas 335, 338
- Žygimantas Augustas, didysis kunigaikštis 39, 78, 85, 115, 120, 121, 127
- Žygimantas Kęstutaitis, didysis kunigaikštis 42, 85, 97
- Žygimantas Senasis, didysis kunigaikštis 85, 115
- Žilius, *žr.* Žilius-Jonila Jonas
- Žilius-Jonila Jonas 213, 243, 256
- Živinbudas, vyresnysis kunigaikštis 71
- Žmuidzinavičius Antanas 214
- Žukas Konstantinas 300

Viršelyje:

Centre – gobeleno fragmentas su Vyčiu,
Briuselis, 1550–1560; kairėje viršuje –
LDK herbas iš Švedijos nacionalinio archyvo
(Riksarkivet, Bergshammars vapenbok,
vol. 2, l. 53), XV a. pirmoji pusė;
kairėje apačioje – Lietuvos herbas,
apie 1918 m., dail. Antanas Žmuidzinavičius;
dešinėje viršuje – LDK herbas iš Arsenalo
bibliotekos Paryžiuje XVI a. vidurio herbyno;
dešinėje apačioje – Lietuvos Respublikos herbas,
1991, dail. Arvydas Každailis

Leidinio rengėjai stengėsi nustatyti
visų iliustracijų autorinių teisių savininkus,
bet ne visada sėkmingai. Priimsime ir
patenkinsime pagrįstus jų reikalavimus.

Alfredas BUMBLAUSKAS
Alfonsas EIDINTAS
Antanas KULAKAUSKAS
Mindaugas TAMOŠAITIS

LIETUVOS ISTORIJA

kiekvienam

Redaktorius
Mindaugas Karaciejus

Dailininkas
Albertas Broga

Maketavo
Darius Šimkūnas

Iliustracijas spaudai parengė
Laima Gelčiūtė

2018 02 02. 27,19 apsk. leid. l. Tiražas 3000 egz.
Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras,
L. Asanavičiūtės g. 23, LT-04315 Vilnius,
www.melc.lt. Spaudė STANDARTŲ spaustuvė,
S. Dariaus ir S. Girėno g. 39,
LT-02189 Vilnius

K 94(474.5)
Li-237

Remdamiesi gausiais šaltiniais, dokumentais ir visų kartų istorikų tyrinėjimais užsibrėžėme tikslą parengti lengvai skaitomą, tiesos ir atvirumo kriterijais grįstą trumpą Lietuvos istoriją nuo seniausių laikų iki šių dienų. Šią knygą skiriame įvairiam Skaitytojui: moksleiviui ir studentui, mokytojui ir dėstytojui – kiekvienam piliečiui, kuris kryptingai ir jau ne vieną dieną domisi savo valstybės istorija. Tokiam Skaitytojui ir pabandėme glaustai išdėstyti ilgą, pergalingą, kartais sudėtingą ar net tragišką mūsų šalies istoriją. Neslėpėme ir nenutylėjome savų klaidų ar klystkelių – juos reikia žinoti, nes Lietuvos istorijoje pasitaikė visko. Svarbiausia – parodyti, kad dramatiškose ir sudėtingose situacijose valstybės kūrėjai, kartu su savo šalies žmonėmis eidami per okupacijų duobes ir atkurtos Nepriklausomybės įkalnes bei nuokalnes, – nuo pat Lietuvos vardo pirmojo paminėjimo Kvedlinburgo analuose 1009 metais iki Lietuvos tapimo visateise Europos Sąjungos nare 2004-aisiais – sudėtingomis tarptautinėmis aplinkybėmis rūpinosi valstybės sukūrimu ir jos išlikimu, žmonių gyvenimo, kūrybos sąlygomis. Visų jų pastangos lėmė, kad 2018 metais Lietuva švenčia šiuolaikinės valstybės atkūrimo Šimtmetį.

Alfonsas EIDINTAS, sudarytojas

Visuotinė
lietuvių
enciklopedija
internete

www.vle.lt